

Sygn. akt I CSK 471/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szulc

w sprawie z powództwa Ł.S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w W. o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 października 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 grudnia 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej od powoda kwotę 2700,- (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Apelacyjnemu w (...) pełnomocnikowi powoda adw. P.C. wynagrodzenie w kwocie 2700,- (dwa tysiące siedemset) złotych podwyższone o stawkę podatku VAT z tytułu udzielenia nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem odwoławczym, którego wymogi określa art. 398⁴ k.p.c. wskazując na cechy konstrukcyjne skargi i nakładając na skarżącego obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie do rozpoznania oraz jego uzasadnienia (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie, zaś cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym.

Wskazywane przez skarżącego, jako podstawa nieważności postępowania zarówno przed Sądem pierwszej, jak i drugiej instancji, pozbawienie możliwości obrony praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) zachodzi wówczas, gdy strona na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej nie mogła brać udziału w postępowaniu lub w jego istotnej części. Pozbawienie to musi w sposób bezwzględny wyłączać możliwość obrony, chociaż nie można go utożsamiać z całkowitym wyłączeniem strony od udziału w postępowaniu. Zgodnie z dominującym poglądem judykatury, przyczyny pozbawienia strony możliwości obrony praw nie obejmują decyzji procesowych sądu dotyczących postępowania dowodowego, w tym odmowy przeprowadzeniaawnioskowanego dowodu lub jego pominięcia lub braku decyzji w tym przedmiocie.

Skarżący wywodzi, że pozbawienie możliwości obrony jego spraw nastąpiło w szczególności poprzez odmowę ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika z urzędu i odstąpienie w takiej sytuacji od szerszego pouczenia na temat jego praw.

O zaistnieniu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw przesądza kumulatywne (łączne) wystąpienie trzech okoliczności: naruszenia przez sąd przepisów procesowych będących źródłem uprawnień strony, wpływu tego uchybienia na wyłączenie możliwości działania strony w postępowaniu i niemożności obrony swych praw w postępowaniu w następstwie wystąpienia obu uprzednio wymienionych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 350/16, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2021 r., I CSK 714/20). Odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu, skutkująca pozbawieniem jej możliwości obrony swych praw, a tym samym nieważnością postępowania, ma miejsce tylko wtedy, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznajomość reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie

jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2019 r., II CSK 337/18, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2020 r., I CSK 411/19, OSNC 2021 r., nr 3, poz. 20). Do tego zagadnienia szeroko odniósł się Sąd Apelacyjny i wyrażonemu stanowisku nie można przypisać nieprawidłowości. Powód brał aktywny udział w postępowaniu składając szereg pism procesowych i przedstawiając swoje stanowisko oraz wskazując na dowody i brak podstaw do przyjęcia, że przejawiał w sprawie nieporadność. We wniosku powód nie precyzuje, co rozumie przez „szersze pouczenie na temat praw skarżącego”, a z protokołu rozprawy wynika, że był pouczony w trybie art. 304 k.p.c. Powołuje się również na wywody w dalszej części skargi ale pomija, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębnie konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 99, 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.), zaś o wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu na podstawie § 4 ust. 1 i 3, § 8 ust. 6 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2019, poz. 18).